

POUKA 5

Prvi deo: Pregled

Ključni tekstovi: Isaija 55,11; Psalam 119,105

Središte proučavanja: Psalam 119

Usred svoje molitve, psalmista upoređuje Božju Reč sa svetiljkom koja osvetljava njegove stope (Psalam 119,105). Psalam 119 počinje blagoslovima koji se daju bezazlenima, onima koji izaberu da hode u zakonu Gospodnjem i koji čuvaju Njegova otkrivenja (Psalam 119,1–3). Psalam se završava takođe slikom onoga koji hoda, ali ovoga puta onoga koji je zalutao i moli Boga da ga pronađe (Psalam 119,176).

U ovoj lekciji nastojaćemo da hodimo sa psalmistom u njegovom traganju za dubljim razumevanjem Božje Reči. Naše putovanje je nastavak prošlonedeljne pouke, u kojoj smo razmatrali važnost proučavanja Svetog pisma.

Kako budemo napredovali na ovom putu, razmišljaćemo o načelima ispravnog pristupa Svetom pismu. Slika svetiljke koja osvetljava mračan put noću sugerise spor, obazriv hod u kome ne vidimo mnogo dalje od samog koraka koji činimo. Takav hod zahteva vreme, jer je to napredovanje korak po korak. Istovremeno, takav hod je i pustolovina, jer u sebi sadrži element nepoznatog: mi ne znamo tačno gde ćemo stići niti do kakvih uzvišenih visina će nas naše putovanje odvesti.

Da bismo izvukli najviše od proučavanja, svaki tekst koji razmatramo treba da čitamo iskreno, bez unapred utvrđenih pretpostavki i pristrasnosti. Moramo da čitamo otvorenog uma; i da nastavimo sa slikom hoda – potrebno je da iskoračimo u veri i krenemo tamo gde Duh može da nas odvede. Iskreno čitanje biblijskog teksta pomoći će nam da čujemo i prihvatimo Božji glas koji nam govori iz Njegove Reči. Na taj način doživjećemo Sveto pismo kao nešto značajno, predivno, nadahnuto, privlačno i moralno.

Drugi deo: Komentar

Uvod. U komentaru koji sledi, za razmatranje nam je predloženo šest načela čitanja Svetog pisma. Prva tri (1–3) tiču se obraćanja pažnje čitaoca na sam tekst. Poslednja tri (4–6) odnose se na čitaočev odgovor.

Odeljak 1: Obraćanje pažnje na tekst

Tekst kao značajan. Mogli bismo reći da kroz čitav 119. psalam psalmista samo dva puta spominje kako razmišlja o Božjoj Reči (Psalam 119,15.48): „sav dan [vas dan]“ (Psalam 119,97) i celu noć [„Pretječu oči moje jutrenju stražu, da bih razmišljao o riječi tvojoj“] (Psalam 119,148). To znači da psalmista neprestano razmišlja o Svetom pismu, jer mu to predstavlja uživanje (Psalam 119,44.47). Ljubav prema Božjoj Reči pokreće psalmistu na proučavanje (Psalam 119,97.113,127). I zaista, Božje svete reči su poput ljubavnog pisma koje treba stalno iznova čitati, a to psalmistu nadahnjuje da traga za njihovim najdubljim mislima i namerama.

Psalmista se zapravo služi metodom koju savremena nauka naziva „pažljivo čitanje“ (close reading). Ova metoda podrazumeva brižljivo čitanje teksta, reč po reč, polazeći od pretpostavke da su sve reči, sve sintaksne strukture i svi gramatički oblici bitni. U

takvom pristupu biblijskom tekstu, tekst se čita više puta. Takvo čitanje je uvek značajno i prijatno, baš kao što psalmista i svedoči (Psalam 119,14.111). Ovakav pristup obezbeđuje da se u tekstu uvek mogu pronaći nova bogatstva.

Tekst kao lep. Pre nego što postane razumljiv, biblijski tekst je lep. Njegova muzikalnost i slikovitost često se doživljavaju i pre nego što ga razum u potpunosti shvati. Zato je prvi zadatak čitaoca da obrati pažnju na pesnički izraz teksta.

Književna struktura koja oblikuje čitav odlomak usmerava čitaoca u razumevanju, pomažući mu da shvati opštu nameru biblijskog pisca. Paralelizmi i lingvistički odjeci, koji povezuju reči i fraze, pomažu da se bolje shvati njihovo značenje.

A. Sastavni delovi lepote. Psalam 119 je akrostih. On ima 22 strofe, po jednu za svako slovo jevrejskog alfabeta. Svaka strofa sadrži osam stihova, što daje ukupno 176 stihova. Svrha ovog književnog sredstva jeste da nas pouči savršenstvu Božje Reči, koja se spominje kroz ceo psalam.

U strofi posvećenoj slovu NUN (Psalam 119,105–112), svaki stih govori o Božjem zakonu upotrebom različitih izraza: „Tvoja reč“ (Psalam 119,105.107), „Tvoji sudovi“ (Psalam 119,108), „Tvoj zakon“ (Psalam 119,109), „Tvoje naredbe (zapovesti)“ (Psalam 119,110), „Tvoja svedočanstva (otkrivenja)“ (Psalam 119,111) i „Tvoje uredbe (naredbe)“ (Psalam 119,112). Ova književna odlika upućuje na raznovrsne aspekte Božjeg zakona, čime se naglašava njegovo savršenstvo.

Tekst kao biblijski. Usredsredićemo se ovde samo na književni kontekst strofe NUN (Psalam 119,105–112). Strofi NUN prethodi strofa MEM (Psalam 119,97–104), a sledi strofa SAMEK (Psalam 119,113–120). Glavna tema strofe MEM jeste ljubav prema zakonu, ispravnom putu o kome ga je Bog naučio (Psalam 119,102), nasuprot mržnji prema lažnom putu (Psalam 119,101.104). Ista misao ponavlja se u strofi SAMEK, koja se nadovezuje na iste motive već viđene u strofi MEM (Psalam 119,113.119). Strofu NUN, dakle, treba analizirati u svetlu tog konteksta.

Razmatranje konteksta strofe NUN obuhvata i širi okvir Svetog pisma (međutekstualna povezanost), kao i neposredni okvir samog 119. psalma (unutartekstualna povezanost), gde god se mogu pronaći aluzije. Takav pristup biblijskom tekstu podstiče i Elen G. Vajt kada kaže: „Biblija je sama sebi tumač. Pismo treba upoređivati s Pismom. Učenik treba da nauči da posmatra Reč u celini i da prepozna odnose između njenih delova“ – „Saveti roditeljima, učiteljima i učenicima“ (Counsels to Parents, Teachers and Students), str. 462. originala. „Pismo tumači Pismo, jedan odlomak je ključ za druge“ – „Evangelizam“ (Evangelism), str. 581. originala.

Odeljak 2: Čitaočev odgovor

Tekst kao nadahnut. Biblijski tekst se razlikuje od svih drugih književnih dela. To je zato što je Sveto pismo „Bogom nadahnuo“. Zato je neophodno da koristimo duhovni pristup u proučavanju (1. Korinćanima 2,13.14). Kao proučavaoci Svetog pisma, mi moramo da mu prilazimo s molitvom i stalnim preispitivanjem, kako bismo bili sigurni da smo vođeni odozgo, a ne našim ličnim sklonostima i pristrasnostima.

Pošto nismo proroci, mi ne treba da očekujemo da će nam značenje teksta biti otkriveno u snu ili viziji. Ali za razumevanje teksta treba da se molimo Bogu koji je nadahnuo te spise. Bog će tada poslati Svoga Duha da nas vodi dok marljivo i iskreno tragamo za smislom. Često božanski odgovor na našu molitvu za razumevanje može da stigne neočekivano, na načine koje nismo predvideli ili možda čak ni želeli (vidi odgovor proroka Jeremije lažnom proroku Ananiji – Jeremija 28).

Još jedan važan način saradnje sa Božjim Duhom u proučavanju teksta jeste da se savetujemo sa braćom i sestrama u veri. Takvo „zajedničko“ čitanje ispituje našu poniznost; razmena misli omogućava Duhu Božjem da „duva gde hoće“ (Jovan 3,8), obogaćujući i proširujući naša gledišta.

Tekst kao poziv na angažovanje. Dok čitate i proučavate biblijski tekst, primenite ga na svoj sadašnji život. Čitajte ga kao da vam se obraća lično i neposredno (jer upravo to i čini).

Takođe, razmišljajte o tome kako Božja Reč može da osvetli razne puteve u vašem životu: vaš posao, vaše probleme, vaše odnose sa porodicom, prijateljima i saradnicima. Obavežite se da držite Božje zapovesti (Psalam 119,106). Molite se da vam Bog pomogne da primite i razumete Njegova učenja (Psalam 119,108). Ostanite verni Božjim zakonima (Psalam 119,109.110). Radujte se Božjim zapovestima dok ih ispunjavate. Ne izvršavajte zapovesti samo formalno; pazite da vaša poslušnost izvire iz srca (Psalam 119,111). Povežite čitav svoj život sa večnošću dok vršite i ispunjavate svaku zapovest (Psalam 119,112).

Tekst kao moralan. Nadahnute Božje reči u sebi nose potencijal „eksploziva“. Naime, Sveto pismo sadrži učenja koja mogu da izazovu otpor ili negativne reakcije u ljudskom srcu, jer traže da se odrekujemo svojih idola ili dugo negovanih zabluda. Zato se ovim istinama mora pristupati s pažnjom, mudrošću i ljubavlju u ophođenju sa drugima.

Nažalost, Božja Reč se često koristi da bi se ljudi zlostavljali i ranjavali umesto da bi se iskupili i podigli. Spisak tih zloupotreba je dug i bolan. Mnogi zločini su počinjeni u ime Biblije, a to je tragično. Proročanstvo ukazuje da će ih biti još (vidi Otkrivenje 13; Otkrivenje 14). Tako je, umesto da bude reč utehe i radosna vest spasenja, Biblija korišćena kao izgovor za osuđivanje, omalovažavanje i nanošenje štete.

Zbog toga su poniznost i poučljivo srce neophodni dok čitamo Sveto pismo, kako ne bismo božanske reči života pretvorili u reči smrti. Etika, takođe, mora biti prisutna, kao kada čitamo strofu NUN iz Psalma 119. Božja Reč kao svetlost (Psalam 119,105) treba da oblikuje i zauzdava naše reči i postupke prema drugima. Reč „pravedan“ (tsedeq) tehnički označava etičko ponašanje. Kao takav, ceo 119. psalam može da se shvati kao poziv na moralnu osetljivost i odgovornost, ne samo u životu nego i u našem čitanju Svetoga pisma.

Treći deo: Primena u životu

Savet za učitelja: Sledeće aktivnosti osmišljene su da razviju veštine proučavanja Biblije kod vaših učenika i da povećaju njihovu radost u čitanju Svetog pisma.

Aktivnosti 3–5 mogu se obavljati van časa. Dodelite jednu ili više ovih aktivnosti članovima razreda za narednu sedmicu i zamolite ih da dođu spremni da sledeće subote podele rezultate svog istraživanja.

Aktivnost 1 (na času) – Izaberite strofu iz Psalma 119:

1. Primenite šest načela „kako proučavati Bibliju“ na strofu po svom izboru iz Psalma 119 (osim strofe NUN, Psalam 119,105–112, koju smo upravo obradili).
2. Podelite razred u male grupe. Pozovite svaku grupu da izabere jednu strofu i na njoj primeni šest načela proučavanja.
3. Nakon 10 minuta, zamolite svaku grupu da podeli i razmotri svoja zapažanja.

Aktivnost 2 (na času) – Izazov proučavanja Biblije:

1. Razgovarajte sa razredom o važnosti, značaju i teškoćama proučavanja Biblije.

2. Zašto bi trebalo da proučavamo Bibliju? Da li je proučavanje Biblije zaista neophodno? Objasnite.
3. Osvrnite se na argumente koji se protive proučavanju Biblije.
4. Pronađite biblijske tekstove koji sami promovišu proučavanje Svetoga pisma.
5. Takođe, pronadite u Starom zavetu (vidi tzv. tekstove mudrosti – Psalmi; Priče Solomunove; Knjiga propovednikova; Pesma nad pesmama) i u Novom zavetu (vidi Isusovu metodu) materijale i smernice za proučavanje Biblije.

Aktivnost 3 – Prilagođavanje:

1. Pitajte svoje učenike kako bi prilagodili načela proučavanja Biblije iz ove lekcije različitoj publici, osim razreda subotnje škole.
2. Kako biste predstavili proučavanje Biblije intelektualcima (akademicima), ateističko-sekularnim osobama, muslimanima, Jevrejima, siromašnima i bogatima?

Aktivnost 4 – Priče:

1. Ohrabrite svoje učenike da pronađu vanbiblijske priče koje pomažu da se osvetle pouke i učenja izabranog teksta za proučavanje (na primer: biografije, šaljivi događaji, lična iskustva itd.).

Aktivnost 5 (samo za učitelje) – Tehnička sredstva:

1. Istražite dodatna sredstva i pomagala za proučavanje Biblije.
2. Predstavite svom razredu listu tih izvora za proučavanje Biblije, kao što su udžbenici i video-materijali.